

DEBAT FAMILIAR
**QUÈ OPINEN LES
FAMÍLIES SOBRE
LES ACTIVITATS
EDUCATIVES
FORA DE L'HORARI
ESCOLAR?**

SÍNTESI DE RESULTATS

Regidoria de Nous Usos del Temps de l'Ajuntament de Barcelona

Fundació Jaume Bofill

1. PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

EN QUÈ CONSISTEIX *TEMPS DE BARRI*, *TEMPS EDUCATIU COMPARTIT*?

1.1. *Temps de barri, temps educatiu compartit, què és?*

Temps de barri, temps educatiu compartit és un projecte d'investigació - acció participativa impulsat per l'Ajuntament de Barcelona (Regidoria de Nous Usos Socials del Temps) i la Fundació Jaume Bofill, en col·laboració amb els Districtes de Sants-Montjuïc, Gràcia i Nou Barris.

El projecte té com a objectiu dissenyar i aplicar accions per construir un ús dels temps i espais educatius dels infants que s'adeqüin a les necessitats de les pròpies famílies, amb actuacions que comptin amb la implicació dels diferents agents que intervenen en l'àmbit de l'educació no formal (escoles, famílies, espai públic, equipaments i entitats).

D'ençà el 2005, el projecte s'està desenvolupant a tres districtes de Barcelona, en concret als barris de Sants, Hostafrancs i La Bordeta del Districte de Sants-Montjuïc, als barris de Penitents, La Salut, Vallcarca i El Coll del Districte de Gràcia, i al barri de Prosperitat del Districte de Nou Barris.

1.2. *Temps de barri, temps educatiu compartit, què pretén?*

El projecte es proposa, des de la implicació dels agents socioeducatius del territori, assolir els següents objectius:

1. Promoure l'ús educatiu del temps dels infants i adolescents i fomentar la seva participació en l'oferta d'activitats educatives més enllà de l'horari lectiu.
2. Obrir les activitats educatives que es realitzen als centres escolars als infants i adolescents del barri i optimitzar les condicions d'accessibilitat.
3. Promoure el coneixement sobre l'oferta d'activitats educatives i d'equipaments públics per part de les famílies i la resta d'agents socioeducatius del territori (escoles, etc.).
4. Potenciar la coordinació dels agents educatius i dinamitzar la creació de xarxes socioculturals en els àmbits de l'educació formal i no formal.
5. Fomentar la utilització més intensiva dels equipaments públics (escoles, centres cívics, etc.) per part de les famílies i de la resta d'agents educatius del barri.

6. Desenvolupar projectes compartits entre agents educatius que optimitzin l'oferta d'activitats existents al barri i l'ús dels recursos que es destinen a aquest àmbit educatiu.

1.3. Temps de barri, temps educatiu compartit, com es desenvolupa?

El projecte s'està desenvolupant segons les següents fases d'intervenció:

1. Diagnòstic dels agents.

A mitjan any 2005, es va procedir a fer una primera prospecció sobre la realitat de l'educació no formal als barris on es desenvolupa el projecte. La finalitat era identificar les principals demandes i necessitats que tenien els agents implicats a l'hora de dinamitzar les activitats educatives.

En el marc d'aquesta fase, es varen realitzar al voltant de 200 entrevistes amb representants d'AMPA, centres escolars, entitats d'educació en el lleure, entitats esportives, equipaments públics, entitats culturals, etc., així com diverses sessions participatives per compartir i discutir els resultats obtinguts de la diagnosi.

2. Diagnòstic dels infants, adolescents i famílies: el *Debat familiar*.

A finals de 2005, es va organitzar una consulta als infants i a les seves famílies, amb la finalitat de conèixer les seves opinions i demandes sobre els temps educatius més enllà de l'horari lectiu. Aquesta consulta es va realitzar a través d'un qüestionari que, basat en la metodologia del *debat familiar* i repartit a les escoles dels barris, convidava les famílies a discutir i reflexionar a l'entorn de l'educació no formal i dels usos socials i educatius del temps.

En total, quasi 5.000 famílies varen participar en l'experiència i varen transmetre les seves demandes. Aquest document recull una síntesi dels principals resultats obtinguts.

3. Elaboració de propostes.

Durant el curs 2005-2006, a través d'un procés participatiu, els diversos agents implicats van analitzar la informació recollida en les diagnosis anteriors i van definir les propostes d'actuació a desenvolupar a cadascun dels barris. El procés participatiu va constar de diverses sessions de treball, les quals van comptar amb la implicació de més de 50 agents.

4. Disseny i implementació d'accions.

Finalment, a finals del curs 2005-2006, i durant tot aquest curs 2006-2007, s'ha procedit a planificar i a implementar els projectes d'actuació consensuats prèviament. En el darrer punt del present document, es descriuen breument els principals projectes.

2. PRINCIPALS RESULTATS DE LA CONSULTA A LES FAMÍLIES:

QUÈ OPINEN LES FAMÍLIES SOBRE LES ACTIVITATS EDUCATIVES FORA DE L'HORARI LECTIU?

2.1. Sobre la participació dels centres a l'experiència del *Debat familiar*

Idees força

- El *Debat familiar* té per objectiu invitar les famílies a la reflexió i al debat sobre les activitats educatives que es realitzen fora de l'horari lectiu. Aquest qüestionari es va distribuir durant els mesos d'octubre i novembre de 2005, entre els alumnes de primària i secundària de diverses escoles dels barris de Sants, Hostafrancs i La Bordeta (Districte de Sants–Montjuïc), Penitents, La Salut, Vallcarca i El Coll (Districte de Gràcia), i Prosperitat (Districte de Nou Barris).
- Els centres participants són aquells que s'han mostrat predisposats a distribuir els qüestionaris entre el seu alumnat. En aquest sentit, cal valorar molt positivament la implicació que han mostrat els centres participants, tant en la distribució dels qüestionaris com en la seva recollida.
- Dels 43 centres escolars ubicats als barris esmentats, 34 han acceptat participar en la diagnosi i distribuir els debats familiars entre l'alumnat i les seves famílies. **La participació entre els centres de titularitat pública ha estat quasi del 100% (26/27), mentre que entre els centres de titularitat privada ho ha estat del 50% (8/16).**
- Els motius que ens permeten explicar la no participació de determinats centres públics i concertats en l'experiència del *debat familiar* han estat diversos, i no sempre coincidents: existència d'enquestes de centre sobre l'interès de les famílies en les activitats que organitza l'escola, falta de percepció d'utilitat de l'experiència del *Debat familiar*, desinterès total o parcial a participar en el projecte, canvi de direcció de centre, no entesa entre direcció de centre i AMPA, etc.
- Per barris, la participació de centres més baixa se situa a Gràcia (9/13). La poca vertebració social i associativa dels barris de Gràcia Nord podria fomentar una menor predisposició per part de determinats centres a participar en projectes i experiències de caràcter territorial.

Taula 1. Centres participants que distribueixen els qüestionaris entre l'alumnat i les seves famílies (curs 2005/2006)

	SANTS		GRÀCIA		NOU BARRIS		TOTAL	
	Centres particip.	Total centres	Centres particip.	Total centres	Centres particip.	Total centres	Centres particip.	Total centres
Escola pública								
Total	12	12	7	8	7	7	26	27
Ed. Infantil i Primària	9	9	6	7	5	5	20	21
ESO	3	3	1	1	2	2	6	6
Escola concertada								
Total	6	9	2	5	0	2	8	16
Ed. Infantil i Primària	5	8	2	5	0	2	7	15
ESO	5	6	1	4	0	2	6	12
Total	18	21	9	13	7	9	34	43
Ed. Infantil i Primària	14	17	8	12	5	7	27	36
ESO	8	9	2	5	2	4	12	18

Font: elaboració pròpia.

2.2. Sobre la participació de les famílies a l'experiència del *Debat familiar*

Idees força

- La implicació dels centres escolars en la distribució i recollida dels qüestionaris ha reforçat la participació de les famílies. Dels 11.035 alumnes matriculats en els centres escolars que participaren en la diagnosi (en els nivells educatius d'educació infantil, primària i secundària obligatòria), **4.803 han retornat el qüestionari contestat**. Això representa un **percentatge de resposta del 43,5%**, xifra molt significativa si es té en compte altres experiències similars.
- **Les escoles concertades han tingut un percentatge de resposta significativament superior (56,4%)** als centres públics (35,9%). Els motius que ens permeten explicar aquestes diferències en el percentatge de resposta són: la composició socioeconòmica i sociocultural de l'alumnat, les formes de relació de les famílies amb el centre, la implicació de la direcció en la distribució i recollida, etc.
- Malgrat que són els que menys participen en l'oferta d'activitats educatives més enllà de l'horari lectiu, els alumnes d'ESO són els que han contestat més els qüestionaris. Les diferències de resposta amb els alumnes d'Educació Infantil i Primària s'expliquen, bàsicament, pel nivell de dificultat que suposava respondre el *debat familiar*.
- El districte que ha tingut un percentatge de resposta més elevat ha estat Sants (49,0%), seguit a una gran distància de Gràcia (35,3%) i Nou Barris (33,9%). Les diferències entre districtes s'expliquen principalment pel pes del sector privat entre les escoles participants i pel diferent grau d'implantació i apropiació del projecte per part dels centres escolars i de les seves AMPAs.

Taula 2. Percentatge de resposta dels *Debats familiars* (curs 2005/2006)

	SANTS		GRÀCIA		NOU BARRIS		TOTAL	
	Debats familiars	% de resposta	Debats familiars	% de resposta	Debats familiars	% de resposta	Debats familiars	% de resposta
Escola pública								
Total	1.379	39,2	359	30,3	762	33,9	2.500	35,9
Ed. Infantil i Primària	890	37,0	336	30,5	529	36,0	1.755	35,3
ESO	489	43,9	23	26,7	233	29,9	745	37,6
Escola concertada								
Total	1.988	59,0	315	43,7	-	-	2.303	56,3
Ed. Infantil i Primària	1.077	56,8	214	40,3	-	-	1.291	53,2
ESO	911	61,9	101	53,2	-	-	1.012	60,9
Total	3.367	48,9	674	35,3	762	33,9	4.803	43,5
Ed. Infantil i Primària	1.967	45,7	550	33,7	529	36,0	3.046	41,1
ESO	1.400	54,2	124	44,9	233	29,9	1.757	48,3

Font: elaboració pròpia.

Idees força

- **Existeixen diferències importants en el percentatge de resposta entre centres escolars**, que no queden explicades exclusivament per la titularitat. Aquestes diferències s'expliquen també per la complexitat socioeducativa de l'alumnat del centre (presència d'infants d'origen immigrant, etc.) i de les seves famílies (capital cultural dels progenitors, etc.), pel nivell de dinamització de la seva oferta educativa en horari no lectiu, etc. En algun cas, la implicació dels professionals dels centres escolars o de les pròpies AMPAs a l'hora de distribuir i fer el seguiment de la recollida dels *debats familiars* ha estat fonamental.
- En termes generals, **existeixen més diferències entre escoles de titularitat pública, que entre centres públics i concertats**. Aquest fet també s'ha observat en el nivell de dinamització de l'oferta d'educació no formal en els propis centres escolars.
- A Sants, els centres escolars que hi han participat són: CEIP Miquel Bleach, CEIP Practiques I, Escola Proa, CEIP Pràctiques II, CEIP Perú, Escola Oscus, Escola Joan Pelegrí, CEIP Barrufet, Escola Institució Montserrat, CEIP Lluís Vives, CEIP Gayarre, CEIP Francesc Macià, CEIP Cavall Bernat, Escola Lloret, Escola Sant Medir, IES Emperador Carles, IES Joan Coromines i IES Lluís Vives.
- A Gràcia: CEIP Josep Maria de Sagarra, Escola Gravi, CEIP Montseny, CEIP Baldiri Reixac, CEIP La Farigola de Vallcarca, CEIP Rius i Taulet, CEIP Turó del Cargol, Reina Elisenda i IES Pere Bosch i Gimpera.
- I a Nou Barris: CEIP Prosperitat, CEIP Tibidabo, CEIP Santiago Rusiñol, CEIP Mercè Rodoreda, CEIP Victor Català, IES Galileu Galilei i IES Sant Andreu.

2.3. Sobre la participació dels infants i adolescents a les activitats educatives més enllà de l'horari lectiu

Idees força

- **Si ens fixem en els infants i adolescents que han contestat el qüestionari, el 74,4% manifesta realitzar algun tipus d'activitat.** A l'hora de valorar aquest resultat, cal tenir present que el *Debat familiar* no ens permet dimensionar amb exactitud la proporció real d'alumnes que participa en aquest àmbit educatiu. El percentatge de participació està calculat sobre els infants que han retornat els debats, no sobre el conjunt d'alumnes del centre. Com més elevat hagi estat el percentatge de resposta del centre, més aproximat serà el percentatge.
- De fet, els resultats del Debat familiar tendeixen a sobredimensionar la participació dels infants i adolescents en les activitats. Les famílies que consumeixen aquest tipus d'oferta mostren una major predisposició a reflexionar sobre aquest àmbit educatiu i a participar en una experiència, el *debat familiar*, que pretén millorar-lo.
- En el marc del projecte *Temps de barri, temps educatiu compartit*, s'ha calculat el percentatge de participació a les activitats educatives a partir del nombre d'inscrits (que són dades més aproximatives). En concret, es va observar que **el percentatge de participació a Sants era del 39,9%, a Gràcia, del 46,4%, i a Nou Barris, del 25,0%**. És a dir, **més de la meitat dels infants i adolescents dels barris de referència no realitza cap tipus d'activitat educativa fora de l'horari lectiu.**
- Aquestes diferències per Districtes també estan presents en el cas dels *Debats familiars*. **El Districte amb un major nivell de participació és Gràcia, seguit de Sants i Nou Barris.** Com veurem més endavant, la composició socioeconòmica dels territoris de referència expliquen bona part d'aquestes diferències.
- Per titularitat de centre, les escoles públiques compten amb percentatges de participació globalment més baixos, en comparació a les escoles concertades. Els infants dels centres concertats participen més en les activitats (80,7%) que els de les escoles públiques (68,5%). La composició socioeconòmica de l'alumnat i les seves famílies explica en part aquestes diferències.
- Les diferències de participació entre centres s'accentuen a mesura que s'avança en l'edat dels joves, en part per l'escassa oferta existent en alguns IES per als alumnes de secundària.
- Respecte a les escoles concertades, no hi ha diferències entre Districtes. En canvi, sí que hi ha diferències entre les escoles de titularitat pública: hi ha importants diferències internes en cadascun dels barris, i també hi ha diferències entre barris: les escoles públiques de Gràcia, en aquest sentit, compten amb uns nivells de participació superiors, globalment, que als centres públics de Sants i Nou Barris.

Taula 3. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats educatives segons sexe i cicle educatiu (exclusos els NS/NC)

Edat	Total	Escola pública	Escola concertada	Nen/noi	Nena/noia
Educació infantil	63,1	64,7	60,6	65,1	61,8
Educ. Primària	82,8	76,3	91,1	84,8	81,4
ESO	69,3	57,6	78,0	79,4	60,1
Total	74,4	68,5	80,7	79,3	70,3

Font: elaboració pròpia.

Eix d'anàlisi 1: Gènere i edat dels infants i adolescents

Idees força

- **Els nivells de participació varien considerablement en funció del sexe i l'edat (cicle educatiu) dels infants i adolescents.**
- Per gènere, **destaca una menor participació de les nenes/noies a l'oferta existent, que s'accentua a mesura que avança l'edat.** Mentre el percentatge de participació dels nens/nois és del 79,3%, el de les nenes/noies és del 70,3%. La demanda d'activitats educatives està masculinitzada, amb una tendència creixent a mesura que avança l'edat. És a dir, les nenes i noies estan proporcionalment menys representades que els nens i els nois, i aquesta subrepresentació és major com més grans són els infants i joves.
- Les característiques de l'oferta i les diferències/desigualtats de gènere podrien explicar la subrepresentació de les nenes i noies en l'oferta d'activitats. Alguns dels factors són: la divisió sexual de l'oferta, especialment l'esportiva, que compta amb restriccions formals d'accés segons la condició sexual dels infants (oferta esportiva només "adreçada" a nens/nois i oferta esportiva només "adreçada" a nenes/noies); escassetat d'oferta esportiva estereotípicament femenina i masculinització de les activitats esportives majoritàries (futbol, bàsquet, etc.); tendència als usos del temps de lleure familistes (acceptats o estrictament controlats per la família o, en el seu defecte, per l'escola), la qual cosa no fomenta la participació d'algunes nenes i noies a determinades activitats; etc.
- Per edat, els alumnes d'Educació Primària (especialment, els de segon cicle) són aquells que participen de manera més important en l'oferta educativa. Els cicles situats als "extrems" (Educació Infantil de segon cicle i el segon cicle d'Educació Secundària Obligatòria) experimenten els percentatges de participació més baixos. És a dir, **la representació dels diferents grups d'edat s'afebleix a mesura que ens situem en els extrems (infants més petits o joves més grans).**
- Per al grup de 3 a 5 anys (corresponent a Educació Infantil), els factors que permeten explicar la seva subrepresentació serien: importància de la socialització familiar, especialment entre els infants d'edats més petites, que no aconsella usos extensius dels recursos educatius no familiars; absència d'autonomia de l'infant i necessitat d'un major nombre d'educadors especialitzats en la seva atenció, la qual cosa incrementa el cost i dissuadeix la demanda; concepció de la 'fragilitat' en les

edats més petites, que no facilita la delegació de l'atenció per part dels progenitors a agents que no siguin l'escola o la pròpia família; etc.

- Per al grup de 12 a 16 anys (corresponent a ESO), els factors que permeten explicar la seva subrepresentació serien: escassetat d'ofertes adreçada a aquest grup d'edat, comparativament a la resta, especialment perquè els IES desenvolupen poques activitats extralectives; existència d'ofertes de lleure infantilitzat, centrades en el joc, que no resulten atractives per a aquest grup d'edat; desenvolupament d'una oferta d'oci juvenil que entra en competència amb les propostes d'activitats educatives; autonomia dels adolescents, els quals són orientats en menor mesura envers les ofertes d'educació no formal per part dels seus progenitors; feblesa social i econòmica de les AMPAs en els IES, que permet dinamitzar poc l'oferta; poca demanda, que incrementa el cost de l'activitat per usuari; recerca de formes d'experimentació i de construcció identitària per part dels adolescents, no sempre compatibles amb el control i la regulació pròpies de les activitats d'educació no lectives que es desenvolupen a les escoles; percepció per part dels adolescents de les activitats extralectives organitzades des dels centres escolars com una continuïtat en relació a l'espai i el temps escolar; etc.
- Per reduir aquestes desigualtats d'accés, cal que els agents educatius implicats (AMPA, centres escolars, administració local, entitats, etc.) planifiquin l'oferta tot evitant reproduir determinats estereotips de gènere, adequant les activitats als interessos dels adolescents, etc.

Taula 4. Percentatge de de participació dels infants i adolescents en activitats educatives segons sexe i cicle educatiu per disticte i titularitat de centre (exclosos els NS/NC)

Cicle	SANTS		GRÀCIA		NOU BARRIS	
	Escola Pública	Escola Concertada	Escola Pública	Escola Concertada	Escola Pública	Escola Concertada
Nena/noia	63,1	73,7	73,8	74,2	63,8	-
Total	68,0	78,0	75,1	79,3	67,8	-
Infantil	75,2	55,8	65,0	65,1	56,8	-
Primària	74,0	88,9	80,9	81,4	74,8	-
1r cicle	66,7	86,7	84,1	78,5	74,4	-
2n cicle	81,9	90,9	78,6	86,9	73,3	-
3r cicle	74,4	89,2	79,0	80,2	76,6	-
ESO	54,8	75,6	68,2	72,9	60,4	-
1r cicle	53,7	77,1	80,0	73,2	66,9	-
2n cicle	55,5	73,5	58,3	70,3	48,8	-

Font: elaboració pròpia.

Eix d'anàlisi 2: Capital cultural dels progenitors

Idees força

- El capital cultural dels progenitors esdevé un factor explicatiu de la participació dels infants en l'oferta d'activitats educatives més enllà de l'horari lectiu. Les dades demostren que, **com més elevat és el nivell educatiu dels progenitors, major és la participació dels seus fills i filles**. Aquest fet és especialment rellevant si ens fixem en el nivell educatiu de la mare.
- En part, és cert que el nivell d'estudis correlaciona positivament amb la taxa d'ocupació, i que aquesta ho fa alhora amb el nivell d'ingressos familiars i amb la necessitat d'accedir a l'oferta existent com a recurs de conciliació entre la vida familiar i laboral.
- Alhora, però, el nivell d'estudis està relacionat amb la valoració dels àmbits educatius formal i no formal per part de les famílies. La recerca sociològica s'ha ocupat d'explicar que, si bé totes les classes socials valoren l'educació, el capital cultural esdevé un factor clau per comprendre l'orientació i adhesió de la família i dels seus fills i filles envers l'activitat que es desenvolupa a l'escola (també les activitats no lectives, que majoritàriament es realitzen a l'interior dels centres escolars). En aquest sentit, s'apunta que les famílies de classes mitjanes amb nivells d'estudis superiors, en general, compten amb una major identificació envers els àmbits de l'educació formal i no formal, especialment perquè se senten més pròxims a les actituds i normes que promouen i els perceben més com a mecanisme de mobilitat social. Aquest fet explicaria la correlació existent entre capital cultural i accés a l'oferta educativa més enllà de l'horari lectiu.
- La promoció de la participació dels infants i adolescents en l'oferta d'activitats educatives passa, en part, per aproximar aquest àmbit educatiu a les famílies que tenen un menor capital cultural.

Taula 5. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons nivell educatiu dels progenitors (exclosos els NS/NC)

Nivell d'estudis del pare	SANTS		GRÀCIA	NOU BARRIS
	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
Estudis primaris	53,4	73,4	72,0	68,0
Estudis secundaris	68,5	77,5	72,0	71,1
Estudis terciaris	84,9	83,2	77,6	69,4
Total	69,9	78,9	73,8	69,7
Nivell d'estudis de la mare	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
Estudis primaris	57,1	70,4	60,0	63,8
Estudis secundaris	67,4	76,6	71,6	70,1
Estudis terciaris	81,9	83,7	85,5	73,3
Total	70,0	78,4	74,4	68,2

Font: elaboració pròpia.

Eix d'anàlisi 3: Dinàmiques participatives dels progenitors envers l'escola

Idees força

- La relació que manté la família amb l'escola, i la valoració que en fa, esdevé fonamental per comprendre la seva implicació en la dinamització socioeducativa del centre i la participació dels seus fills i filles en l'oferta existent. En efecte, la següent taula demostra com **el percentatge de participació correlaciona positivament amb el nivell d'assistència a les reunions que organitza l'escola i amb el nivell de participació a les activitats que organitza l'AMPA.**
- Tot i així, també s'observa com el nivell de participació de les famílies a l'AMPA és molt baix. **El 76,2% de les famílies declara participar poc o gens a les activitats de l'AMPA.** La promoció de la participació dels infants i adolescents en l'oferta d'activitats educatives no lectives passa també per fomentar la implicació de les seves famílies en les activitats de l'AMPA.
- La baixa implicació de les famílies a l'AMPA es produeix com a conseqüència de la confluència d'un o varis dels següents factors: problemes relatius a la conciliació d'horaris laborals i familiars, la qual cosa no afavoreix la disponibilitat de temps lliure per dedicar; assumpció de la cura dels fills i filles per part de familiars com avis o germans grans després del temps lectiu, que no propicia la relació amb els respectius pares i mares; voluntarisme en la gestió de moltes AMPA, no sempre assumible de forma regular i compromesa per part de pares i mares; mancança de suport institucional d'algunes AMPA per part dels centres escolars, fet que dilueix la possible implicació de les famílies; escassa apropiació simbòlica i expressiva del centre escolar per part d'algunes famílies; desconeixement sobre el funcionament de l'escola i l'AMPA; etc.
- Aquí cal constatar la notable **feminització de la participació familiar**, amb la presència de moltes mares amb treballs a temps parcial o 'mestresses de casa' que compaginen el seu treball productiu i/o reproductiu amb les tasques pròpies de l'AMPA. La inhibició quasi total dels pares en la relació família-escola-educació no formal, vinculada a models familiars clarament patriarcals i poc igualitaris, afebleixen les oportunitats relacionals de la família, ja que la mare no sempre pot assumir el pes d'una doble i triple jornada laboral (treball productiu-treball reproductiu-treball a l'AMPA).
- Existeixen diferències importants entre titularitat de centre respecte a les dinàmiques participatives. En termes generals, respecte als concertats, **els centres públics compten amb nivells més elevats de participació de les famílies a les AMPAs, però amb nivells més baixos d'assistència a les reunions que organitza l'escola.**
- Finalment, convé destacar que **la participació dels progenitors en entitats culturals locals també correlaciona positivament amb la participació dels seus fills i filles en l'oferta educativa no lectiva.** Aquest fet s'explica per la major vinculació de la família al territori, pel major coneixement de l'oferta existent, etc. A més, tal i com comentàvem en el cas anterior, són pocs els progenitors que formen part del teixit associatiu. Més de tres quarts parts de les famílies manifesten participar poc (menys d'una vegada al mes) o mai en activitats associatives.

Taula 6. Distribució percentual i percentatge de participació dels infants i adolescents en les activitats segons les dinàmiques participatives dels seus progenitors (exclosos els NS/NC)

Assistència a reunions a l'escola	Total		Escola concertada		Escola pública	
	Distribució percentual	% de particip.	Distribució percentual	% de particip.	Distribució percentual	% de particip.
Sempre	76,0	78,1	84,2	81,6	67,9	74,1
Bastantes vegades	13,0	72,6	10,3	79,4	15,6	68,7
Algunes vegades	9,0	54,4	4,5	60,3	13,4	52,7
Mai o quasi mai	2,1	57,4	1,0	61,5	3,1	56,2
Total	100,0	73,9	100,0	79,9	100,0	68,8
Participació AMPA	Distribució percentual	% de particip.	Distribució percentual	% de particip.	Distribució percentual	% de particip.
Molt	8,0	86,1	7,1	87,9	9,0	84,8
Bastant	15,8	83,2	12,8	85,7	18,8	81,5
Poc	36,6	76,8	35,2	82,8	37,9	72,0
Gens	39,6	68,1	44,9	76,6	34,4	59,6
Total	100,0	74,6	100,0	80,5	100,0	69,5
Participació associativa	Distribució percentual	% de particip.	Distribució percentual	% de particip.	Distribució percentual	% de particip.
Molt	3,8	82,4	3,2	83,1	4,4	81,9
Bastant	8,3	83,2	7,9	83,7	8,6	82,7
Poc	30,0	75,1	29,4	80,3	30,6	70,8
Mai o quasi mai	58,0	72,7	59,5	79,4	56,4	66,8
Total	100,0	74,5	100,0	80,1	100,0	69,7

Font: elaboració pròpia.

Eix d'anàlisi 4: Hores treballades pels progenitors

Idees força

- Tal i com era previsible, **les dades mostren una relació entre les hores treballades pels progenitors i l'accés dels seus fills i filles a l'oferta d'activitats educatives no lectives**. De fet, els percentatges de participació disminueixen substancialment entre els infants i adolescents quan un dels seus progenitors té una jornada laboral reduïda (menys de 16 hores setmanals) o nul·la (desocupació o inactivitat). Aquest fet s'explica, entre d'altres, per motius econòmics i per l'ús habitual que nombroses famílies fan de l'àmbit de l'educació no formal com a recurs per a la conciliació de la vida laboral, escolar i familiar.
- Les estratègies de conciliació de la vida laboral i familiar estan dirigides a fer compatibles les obligacions relatives al treball productiu i les obligacions de cura i socialització familiar. L'àmbit de l'educació no formal és concebut sovint com a recurs de les famílies per a la conciliació laboral i familiar, atès que assumeix l'atenció de l'infant quan els pares i/o mares no poden assumir-la. En aquest sentit, és important que les famílies disposin de recursos de conciliació que, a més, promoguin l'educació dels seus fills i les seves filles.
- Alguns agents educatius, però, critiquen el caràcter conciliador de l'educació no formal, en el sentit que no promou la compatibilitat entre la vida laboral i familiar, sinó que en tot cas pretén minimitzar l'impacte d'una incompatibilitat que s'està convertint en els temps actuals en estructural. Per un costat, aquesta perspectiva és interessant perquè reforça la importància de la família en la socialització dels infants i remarca que aquestes activitats mai poden substituir l'acció socialitzadora de la família. I per l'altre, aquesta perspectiva no perd de vista els problemes existents a l'hora de conciliar l'horari laboral de pares i mares i l'horari escolar de fills i filles, però critica el consum extensiu d'activitats “extraescolars” per part d'alguns infants (matins, migdies i/o tardes, la major part de dies de la setmana). Això ens portaria a reflexionar a l'entorn de l'adequació dels horaris laborals per a la socialització dels infants.
- La consulta a les famílies confirma que **el 19,3% dels infants realitzen activitats, com a mínim, quatre dies per setmana** (de dilluns a divendres).

Taula 7. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons hores setmanals treballades pels progenitors (excloso els NS/NC)

	SANTS		GRÀCIA	NOU BARRIS
Hores treballades pel pare	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total

Més de 30 hores	70,2	78,0	72,8	69,1
Entre 16 i 29 hores	79,2	84,6	100,0	68,4
Menys de 16 hores	55,6	75,0	66,7	61,5
Total	70,1	78,3	74,0	68,6
Hores treballades per la mare	Escola Pública	Escola Pública	Total	Total
Més de 30 hores	73,1	80,4	78,0	66,8
Entre 16 i 29 hores	72,1	76,0	70,1	67,7
Menys de 16 hores	57,1	72,2	71,7	69,6
Total	70,4	78,6	74,8	67,9

Font: elaboració pròpia.

Eix d'anàlisi 5: Recursos econòmics de la família

Idees força

- Lògicament, el cost de l'activitat esdevé un condicionant clau per a l'accés dels infants i adolescents en l'oferta d'educació no formal, així com un factor de reproducció de les desigualtats socioeconòmiques en aquest àmbit educatiu. Els recursos econòmics de la família es poden inferir, entre d'altres variables, a través dels recursos tecnològics domèstics o de la grandària del propi domicili familiar. Tal i com s'observa en la següent taula, **el percentatge de participació de les famílies amb menys recursos tecnològics domèstics (calefacció de gas, rentaplats, connexió a internet, etc.) i amb una grandària del domicili més reduïda és menor**. En altres paraules, el capital econòmic de la família condiona l'accés a l'oferta educativa dels infants i adolescents.
- En aquest context, cal advertir que no és freqüent l'existència de polítiques d'accessibilitat que minimitzin l'impacte de les desigualtats socioeconòmiques sobre l'accés a l'oferta. En ocasions, es té la percepció que els infants poden pagar les activitats, precisament perquè les famílies que no poden assumir-ne el cost no expliciten la seva intenció a participar-hi.
- En general, els agents són conscients de la necessitat de promoure estratègies d'accessibilitat, però no sempre es disposen dels recursos necessaris per compatibilitzar sostenibilitat econòmica i accessibilitat de l'oferta.

Taula 8. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons recursos tecnològics domèstics i grandària del domicili (exclusos els NS/NC)

Recursos	SANTS				GRÀCIA		NOU BARRIS	
	Escola Pública		Escola Concertada		Total		Total	
	% de particip. si tenen...	% de particip. si no tenen...	% de particip. si tenen...	% de particip. si no tenen...	% de particip. si tenen...	% de particip. si no tenen...	% de particip. si tenen...	% de particip. si no tenen...
Connexió a internet	78,1	73,2	80,6	70,3	84,9	73,2	70,4	-
Rentaplats	85,6	75,6	80,9	72,1	82,4	76,8	78,7	83,3
Calefacció de gas	68,8	-	81,0	73,0	79,6	-	73,5	66,7
Grandària del domicili	% de participació Escola Pública		% de participació Escola Concertada		% de participació Total		% de participació Total	
Més de 95 m ²	77,6		84,8		76,4		78,5	
Entre 70 m ² i 95 m ²	70,7		76,6		76,3		70,4	
Menys de 70 m ²	66,2		72,9		70,0		63,2	

Font: elaboració pròpia.

Idees força

- La incidència del capital econòmic de la família sobre l'accés a l'oferta educativa s'observa a la taula següent. **La meitat de les famílies consideren que les activitats educatives haurien de ser gratuïtes o quasi gratuïtes.** Entre les famílies els fills o filles de les quals no participen en l'oferta, aquesta demanda és més prevalent (al voltant del 60%). Això podria significar que el cost de les activitats és la causa de la no participació d'algun d'ells.
- **El preu esperat més freqüent se situa en la franja dels 10 als 20 euros mensuals.** Si ens fixem amb els preus reals de les activitats, aquests se situen majoritàriament entre els 17 i 25 euros mensuals. Només el 20% de famílies considera que les activitats haurien de costar més de 20 euros mensuals. En altres paraules, la major part de famílies estaria demandant un cert abaratiment de les activitats.
- Els problemes relacionats amb la quantitat de demanda que tenen moltes activitats "extraescolars" es tradueixen, entre d'altres aspectes, en un increment del cost per usuari de l'activitat (quan la demanda és escassa) i, de retruc, en una incertesa sobre la sostenibilitat de l'oferta. De fet, hi ha nombroses activitats programades que finalment no es poden dur a terme per la impossibilitat o per la manca de garanties de costejar-les. Cal indicar, a més, que la relació entre cost i demanda condueix a un cercle viciós amb importants efectes negatius: l'escassetat de la demanda provoca un increment del cost de l'activitat per usuari, el qual desincentiva encara més la demanda i incrementa encara més el cost. En aquest sentit, **les famílies plantegen la possibilitat de compartir activitats entre centres escolars, de tal forma que les activitats més minoritàries tinguin una major demanda i es puguin desenvolupar.**

Taula 9. Preu mensual esperat segons la participació o no en activitats d'educació no formal (excloso els NS/NC)

Preu esperat	SANTS						GRÀCIA			NOU BARRIS		
	Escola Pública			Escola Concertada			Total			Total		
	Total	Sí participa	No participa	Total	Sí participa	No participa	Total	Sí participa	No participa	Total	Sí participa	No participa
0 euros	27,3	26,1	30,7	21,5	20,9	23,8	31,3	28,4	40,0	30,7	29,9	32,4
De 0 a 10 euros/mes	23,0	19,9	30,7	14,1	12,6	19,2	21,4	20,4	24,2	25,8	23,7	30,3
De 10 a 20 euros/mes	28,0	30,8	21,1	31,4	31,8	30,3	25,9	28,0	20,0	33,1	36,4	26,1
De 20 a 30 euros/mes	16,3	18,9	10,6	24,9	26,4	19,8	17,4	18,2	14,7	8,3	8,9	7,1
Més de 30 euros/mes	5,3	4,3	7,0	8,1	8,4	6,8	4,0	5,1	1,1	2,1	1,1	4,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia.

Eix d'anàlisi 6: Context familiar

Idees força

- Els progenitors són les persones que s'ocupen principalment d'anar a buscar l'infant a la sortida de l'escola (en una meitat dels casos aproximadament). Molt sovint, però, els mateixos progenitors manifesten que els seus fills i filles no necessiten cap persona adulta que s'ocupi d'ells en sortir de l'escola. En concret, **a la sortida de l'escola, el 31,7% dels infants i adolescents va sol a casa**, sense necessitat que cap persona l'acompanyi. Cal destacar que **el 20,2% dels infants que van sols a casa és menor de 12 anys**.
- **Entre els infants "autònoms" (sense acompanyament o acompanyats de germans "autònoms"), el percentatge de participació a l'oferta existent és significativament menor**, i aquest fet no només s'explica per les dificultats d'atraure els adolescents més grans a l'oferta (que òbviament, van sols a casa). La participació a les activitats educatives dels infants menors de 12 anys que van sols a casa també és menor. És a dir, l'accés a l'educació no formal decreix quan no es fa necessària la figura d'un adult per a l'acompanyament. Això deixaria entreveure la importància que atorguen les famílies a l'educació no formal com a recurs de conciliació: *'els fills estan fent activitats mentre els progenitors, avis o altres persones adultes no els vénen a recollir'*.
- Al voltant del 15% de les famílies delega la responsabilitat de la cura de l'infant a altres familiars, generalment avis o germans grans, o amics, com a alternativa més econòmica als problemes de conciliació dels usos del temps.

Taula 10. Distribució percentual i percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons tipus d'acompanyament a la sortida de l'escola (exclosos els NS/NC)

Tipus d'acompanyament	SANTS				GRÀCIA		NOU BARRIS	
	Escola Pública		Escola Concertada		Total		Total	
	%	% de partic.	%	% de partic.	%	% de partic.	%	% de partic.
Cap persona adulta	33,8	59,8	34,4	76,3	18,1	78,4	27,9	61,2
Pare o mare	42,2	77,3	42,5	80,8	52,8	74,4	45,7	73,4
Germà	5,7	60,0	4,2	67,1	7,5	60,0	6,4	66,1
Cangur o persona remunerada	3,5	84,6	3,8	84,4	5,1	85,7	1,7	46,7
Avi, àvia o algun altre familiar	12,3	76,7	13,9	78,9	13,5	78,6	16,0	65,5
Amic de la família	2,4	72,2	1,2	90,0	3,1	38,5	2,3	85,0

Font: elaboració pròpia.

Idees força

- **Com més membres té la família, menor és la participació dels infants a l'educació no formal.** Aquest fet s'explica per motius econòmics (com més fills, més cost global), per les dificultats de combinar les activitats que realitzen o podrien realitzar els diferents fills i filles, per les possibilitats de cobrir l'acompanyament per part d'algun altre membre de la família (germà gran, etc.), etc.
- Les dades també semblen indicar que **les famílies monoparentals accedeixen més als recursos d'educació no formal.**

Taula 11. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons l'estructura familiar (exclusos els NS/NC)

	SANTS		GRÀCIA	NOU BARRIS
	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
Nombre de germans				
0	74,6	78,5	72,2	100,0
1	71,8	79,7	80,1	71,7
2	56,6	74,8	65,7	57,6
3 o més	57,1	77,8	55,6	53,1
Nombre de persones que viuen a casa				
2	80,0	87,0	80,0	68,2
3	65,7	74,1	78,9	68,4
4	74,2	80,7	76,8	72,8
5 o més	59,3	72,0	63,5	54,3

Font: elaboració pròpia.

4. Sobre la tipologia d'oferta

Idees força

- **Les activitats més freqüentades pels infants i adolescents són les esportives, en un 60,6% dels casos.** Només fan activitats lúdiques, artístiques i instructives el 20% dels infants.
- Els districtes mostren diferències importants quant a l'estructura de l'oferta d'activitats d'educació no formal. En termes generals, **els infants i adolescents participen de manera molt significativa en l'oferta esportiva**, especialment a Sants. A Gràcia i a Nou Barris, l'oferta de caràcter lúdic també té un pes important en les dinàmiques de participació en l'educació no formal dels infants i adolescents. En tots els districtes, **els percentatges de participació més baixos es troben en les ofertes de caràcter artístic i cultural.**
- Per gènere, **les nenes/noies estan menys presents en l'oferta esportiva que els nens/nois (50,8% vs. 70,3%),** i en canvi, participen més en les ofertes de caràcter artístic, instructiu i lúdic.
- Les diferències/desigualtats de gènere es reproduïxen quan hom analitza la tipologia d'oferta. Mentre els nens/nois fan més activitats d'educació no formal caracteritzades pel joc i la competició, les nenes/noies fan més activitats relacionades amb la instrucció o amb propostes clarament continuïstes o complementàries a l'activitat escolar. Diversos estudis apunten, en aquesta línia, que les nenes/noies construeixen usos del temps de lleure caracteritzats per l'obediència de les pautes i referents normatius escolars.
- Si ens fixem en les demandes que realitzen els propis infants i adolescents, s'hi observa que **els tipus d'oferta més sol·licitats són de caràcter artístic (especialment relacionat amb les arts escèniques) i instructiu (especialment relacionat amb el reforç escolar).** L'anàlisi de les respostes qualitatives del qüestionari confirmen aquesta apreciació. Això significa que l'estructura de l'oferta, majoritàriament esportiva, pot condicionar negativament la participació de determinats infants i adolescents a ofertes més minoritàries.
- Els infants volen fer més activitats instructives i artístiques. Això s'observa en comparar les activitats que fan, i les activitats que voldrien fer. Un 30,4% d'infants diu que voldria fer activitats instructives, i només el 19,9% fa activitats d'aquest tipus. Igualment, el 24,8% voldria fer activitats artístiques, i només les fa el 20,1%.
- Per gènere, convé destacar que **les nenes/noies demanen més ofertes de caràcter artístic que els nens/nois.** Per edat, cal constatar que **amb el pas de l'edat s'observa un increment de les demandes de caràcter instructiu.**

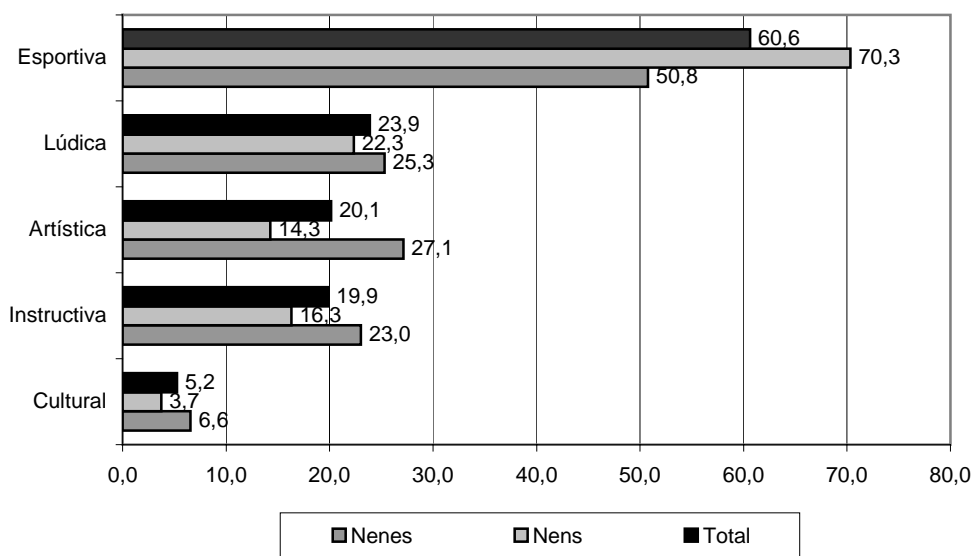
Taula 12. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons tipologia d'oferta (exclusos els NS/NC)

SANTS	GRÀCIA	NOU BARRIS	TOTAL
-------	--------	------------	-------

Tipus d'oferta	Escola Pública		Escola Concertada		Total		Total		Total	
	Total	Nena / noia	Total	Nena / noia	Total	Nena / noia	Total	Nena / noia	Total	Nena / noia
	Esportiva	70,1	65,0	64,6	54,3	45,2	41,7	39,4	26,7	60,6
Artística	22,4	32,0	18,2	24,3	13,7	16,7	10,6	13,3	20,1	27,1
Instructiva	24,8	29,1	18,8	19,4	11,0	13,9	8,5	6,7	19,9	23,0
Lúdica	17,8	18,4	21,5	25,9	39,7	36,1	40,1	50,0	23,9	25,3
Cultural	4,2	3,9	5,8	6,1	0,0	0,0	4,9	6,7	5,2	6,6

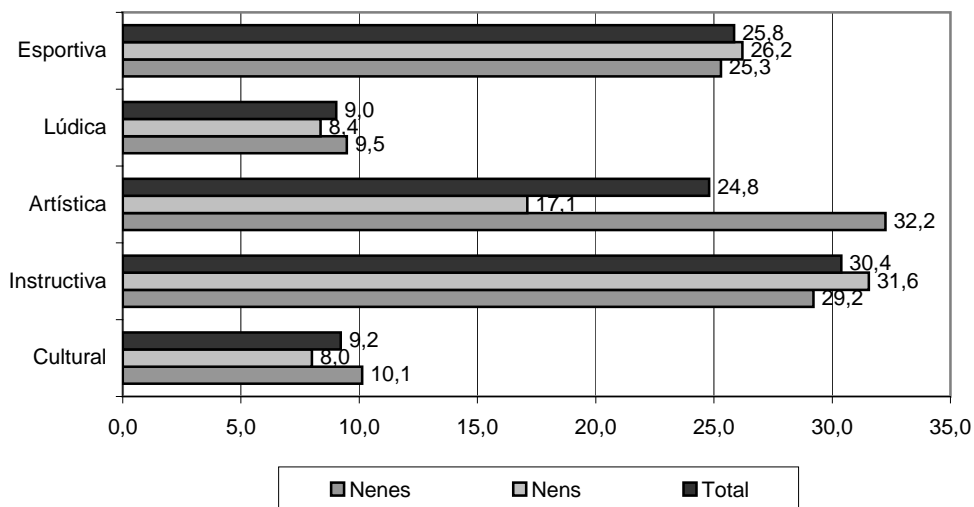
Font: elaboració pròpia.

Gràfic 1. Activitats que fan

Font: elaboració pròpia.

Gràfic 2. Activitats que voldrien fer

Font: elaboració pròpia.

Taula 13. Activitats que fan i activitats que voldrien fer, segons tipologia d'oferta i edat (exclosos els NS/NC)

	Menys de 6 anys		De 6 a 11 anys		Més de 11 anys		Total	
Tipus d'oferta	Fan	Voldrien fer	Fan	Voldrien fer	Fan	Voldrien fer	Fan	Voldrien fer
Esportiva	60,9	23,8	61,8	25,5	57,9	27,4	60,6	25,8
Artística	16,8	26,5	22,5	27,0	18,1	21,0	20,1	24,8
Instructiva	10,9	20,0	18,0	34,3	26,4	30,4	19,9	30,4
Lúdica	22,8	11,2	25,2	10,2	22,5	6,3	23,9	9,0
Cultural	4,9	11,5	5,8	10,3	4,4	6,6	5,2	9,2

Font: elaboració pròpia.

5. Sobre la distribució temporal de l'oferta

Idees força

- Respecte a la distribució de l'oferta al llarg de la setmana, **cal destacar com l'oferta decreix substancialment els divendres i els caps de setmana**. Això demostra el paper rellevant que juguen les escoles i AMPA en la generació de l'oferta, ja que aquesta decreix quan l'escola roman tancada. D'altra banda, també confirma l'important ús de l'oferta per part dels progenitors com a recurs de conciliació dels temps familiar i laboral, ja que l'oferta decreix els divendres i caps de setmana, quan la major part d'ells no treballa.
- La promoció de l'àmbit de l'educació no formal suposa, en part, revisar aquests desequilibris en l'estructura de l'oferta. Per exemple, caldria valorar la possibilitat de desenvolupar oferta els divendres i caps de setmana, no només adreçada als infants (com ja succeeix amb les entitats d'educació en el lleure), sinó al conjunt de la família.
- Si ens fixem en les demandes de les famílies d'oferta adreçada a infants, la majoria (al voltant de la meitat) declara preferir l'horari que segueix al temps pròpiament escolar (els dies laborables, fins a les 6 de la tarda). No obstant, una part força significativa de famílies (al voltant d'una quarta part) mostra les seves preferències per participar en ofertes que es desenvolupin els dies laborables a partir de les 18:00h. Això podria explicar-se pels problemes de conciliació dels usos del temps dels progenitors.
- En relació als caps de setmana, cal destacar que les famílies prefereixen més els matins que les tardes. El fet que hi hagi una major demanda d'activitats els matins pot explicar-se, en part, per la concentració de l'oferta d'educació en el lleure a les tardes.

Taula 14. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons dia de la setmana (exclosos els NS/NC)

Dia de la setmana	SANTS		GRÀCIA	NOU BARRIS
	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
Dilluns	53,7	55,3	46,4	51,8
Dimarts	50,4	49,7	55,5	50,4
Dimecres	54,8	54,2	49,1	53,9
Dijous	50,7	52,4	54,7	49,0
Divendres	43,9	34,2	42,3	34,7

Dissabte i diumenge	28,9	35,1	17,4	19,2
---------------------	------	------	------	------

Font: elaboració pròpia.

Taula 15. Distribució percentual de les famílies respecte les seves preferències horàries segons la participació o no en activitats d'educació no formal (exclusos els NS/NC)

Preferència d'horaris	SANTS			GRÀCIA			NOU BARRIS		
	Total	Sí partic.	No partic.	Total	Sí partic.	No partic.	Total	Sí partic.	No partic.
Dies laborables, matí	5,8	6,2	4,9	5,3	5,3	5,6	3,2	2,4	5,0
Dies laborables, migdia	8,2	8,4	7,6	9,5	9,2	10,3	2,0	1,7	2,7
Dies laborables, tarda (fins a 18:00h.)	40,6	41,4	38,6	46,1	46,0	45,8	52,5	55,1	46,5
Dies laborables, tarda (a partir de a 18:00h.)	21,5	19,3	26,5	22,8	23,1	23,4	28,5	28,4	28,5
Dies festius, matí	14,4	14,6	14,3	9,5	9,2	10,3	9,9	8,2	13,8
Dies festius, tarda	9,5	10,1	8,1	6,7	7,1	4,7	3,9	4,0	3,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia.

6. Sobre l'espai de realització de les activitats d'educació no formal

Idees força

- **Al voltant de la meitat dels infants i adolescents realitzen activitats d'educació no formal en el propi centre escolar.** No existeixen tendències generals a destacar respecte al tipus d'oferta.
- Els infants i adolescents dels centres concertats, en comparació als dels centres públics, concentren menys la seva participació en activitats organitzades a la pròpia escola, malgrat que aquesta disposi d'una major densitat i diversitat d'activitats. L'existència de diferències socioeconòmiques en la composició de l'alumnat entre els centres públics i els concertats explicaria, en bona part, aquests comportaments diferenciats en l'ús de l'oferta organitzada a la pròpia escola.
- Per edat, convé destacar que, **com més grans són els infants, menys participen en activitats en els centres escolars, i més ho fan fora d'aquests.** Aquest fet s'explica per la distància de les cultures juvenils a la institució escolar, pels dèficits de dinamització de les ofertes en molts centres de secundària, per la importància dels usos dels equipaments esportius i culturals públics (casals de joves, centres cívics, poliesportius, etc.) entre els joves, etc.
- Respecte a les preferències de les pròpies famílies, destaca com aproximadament **el 80% dels progenitors manifesta preferir que les activitats s'organitzin a la mateixa escola.** En termes generals, els percentatges de participació són més elevades entre aquelles famílies que estan poc o gens d'acord respecte l'afirmació "Preferim que les activitats extraescolars es facin dins l'escola". Això podria explicar-se, en part, pel fet que aquestes famílies mostren una predisposició a participar en un ventall d'oferta més ampli (a dins i a fora de l'escola).

Taula 16. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal organitzades en el propi centre segons tipologia d'oferta (exclosos els NS/NC)

Tipus d'oferta	SANTS		GRÀCIA	NOU BARRIS
	Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
Esportiva	55,7	45,2	60,5	39,3
Artística	63,9	44,8	30,8	58,8
Instructiva	52,1	33,8	75,0	50,0
Lúdica	36,5	39,6	42,1	43,7
Cultural	57,1	39,5	-	25,0
Total	53,8	42,2	51,0	43,3

Font: elaboració pròpia.

Taula 17. Percentatge de participació dels infants i adolescents en activitats d'educació no formal segons espai on s'organitzen i edat (exclusos els NS/NC)

Espai	Edat	SANTS		GRÀCIA	NOU BARRIS
		Escola Pública	Escola Concertada	Total	Total
A l'escola	Menys de 6 anys	66,7	68,6	81,8	54,4
	De 6 a 11 anys	72,0	57,6	72,8	46,6
	Més de 11 anys	17,8	29,4	13,3	37,1
Fora de l'escola	Menys de 6 anys	54,4	44,1	53,0	69,1
	De 6 a 11 anys	60,7	64,8	62,1	71,4
	Més de 11 anys	86,4	82,1	93,3	72,7

Font: elaboració pròpia.

Taula 18. Grau d'acord de les famílies respecte l'afirmació "Preferim que les activitats extraescolars es facin dins l'escola", segons la participació en activitats d'educació no formal (exclusos els NS/NC)

Grau d'acord	SANTS				GRÀCIA		NOU BARRIS	
	Escola Pública		Escola Concertada		Total		Total	
	Total	% de partic.	Total	% de partic.	Total	% de partic.	Total	% de partic.
Molt d'acord	44,1	62,2	35,4	72,0	48,0	73,9	52,1	66,2
Bastant d'acord	37,9	74,1	40,7	78,2	39,1	72,7	35,7	69,7
Poc d'acord	12,1	79,7	18,4	87,4	10,1	90,9	8,7	78,7
Gens d'acord	5,9	77,8	5,4	89,2	2,8	55,6	3,6	72,0
Total	100,0	69,8	100,0	78,3	100,0	74,6	100,0	68,8

Font: elaboració pròpia.

7. Sobre el coneixement de l'oferta

Idees força

- En termes generals, **dues terceres parts de les famílies manifesta conèixer adequadament les activitats que s'organitzen a la pròpia escola.** Tot i així, i donat que ens referim a les activitats del propi centre, el pes de la desinformació és força significatiu. D'altra banda, destaca la correlació positiva existent entre el nivell d'informació i la participació en les activitats. **Les famílies que estan més informades participen més en l'oferta existent, i viceversa.** El nivell d'informació, en aquest sentit, podria representar un condicionant clau per a l'accés.
- Respecte l'oferta que s'organitza fora del centre, succeeix més o menys el mateix. **Encara que una mica més de la meitat de les famílies manifesta conèixer adequadament l'oferta que s'organitza fora del centre, el nivell de coneixement és menor respecte l'oferta que s'organitza en el propi centre.**

Taula 19. Grau d'acord de les famílies respecte l'afirmació "Tenim poca informació sobre les activitats extraescolars que es fan des de l'escola", segons la participació en activitats d'educació no formal (exclosos els NS/NC)

Grau d'acord	SANTS				GRÀCIA		NOU BARRIS	
	Escola Pública		Escola Concertada		Total		Total	
	Total	% de partic.	Total	% de partic.	Total	% de partic.	Total	% de partic.
Molt d'acord	13,6	60,2	5,8	73,4	13,8	66,7	14,4	63,7
Bastant d'acord	24,3	62,8	16,0	73,1	20,6	76,1	26,6	63,3
Poc d'acord	32,8	71,0	30,0	74,5	35,7	65,5	29,5	71,2
Gens d'acord	29,2	79,2	48,3	83,1	29,8	86,6	29,5	72,6
Total	100,0	70,0	100,0	78,4	100,0	74,2	100,0	68,4

Font: elaboració pròpia.

Taula 20. Grau d'acord de les famílies respecte l'afirmació "Estem ben informats sobre les activitats extraescolars que es fan fora de l'escola", segons la participació en activitats d'educació no formal (exclosos els NS/NC)

Grau d'acord	SANTS				GRÀCIA		NOU BARRIS	
	Escola Pública		Escola Concertada		Total		Total	
	Total	% de partic.	Total	% de partic.	Total	% de partic.	Total	% de partic.
Molt d'acord	23,3	70,9	23,4	76,8	21,4	80,3	24,4	73,1
Bastant d'acord	32,9	72,9	35,6	81,9	31,1	75,0	35,8	70,6
Poc d'acord	30,3	69,4	26,8	76,7	27,5	74,1	24,1	65,5
Gens d'acord	13,4	58,0	14,2	76,3	20,1	67,7	15,8	65,7
Total	100,0	69,4	100,0	78,5	100,0	74,4	100,0	69,2

Font: elaboració pròpia.

Idees força

- Respecte les demandes d'informació, **els progenitors mostren sobretot la voluntat de tenir més informació de les ofertes de caràcter instructiu (especialment, de reforç escolar)**, en un 56,6% dels casos. Aquest fet s'accentua quan els seus fills/es són nenes/noies o d'edats més grans. També **convé destacar la importància de les demandes orientades cap a les ofertes esportives i artístiques**.

Taula 21. Demandes d'informació dels progenitors segons tipologia d'oferta per edat i sexe dels fills/es (exclusos els NS/NC)

Tipus d'oferta	Menys de 6 anys	De 6 a 11 anys	Més de 11 anys	Total	Nena / noia
Esportiva	39,4	36,0	40,3	37,8	35,9
Artística	43,7	35,2	28,3	34,0	39,0
Instructiva	48,4	55,4	62,6	56,6	58,7
Lúdica	28,4	20,8	12,5	19,1	18,9
Cultural	20,3	16,8	11,8	15,5	16,1

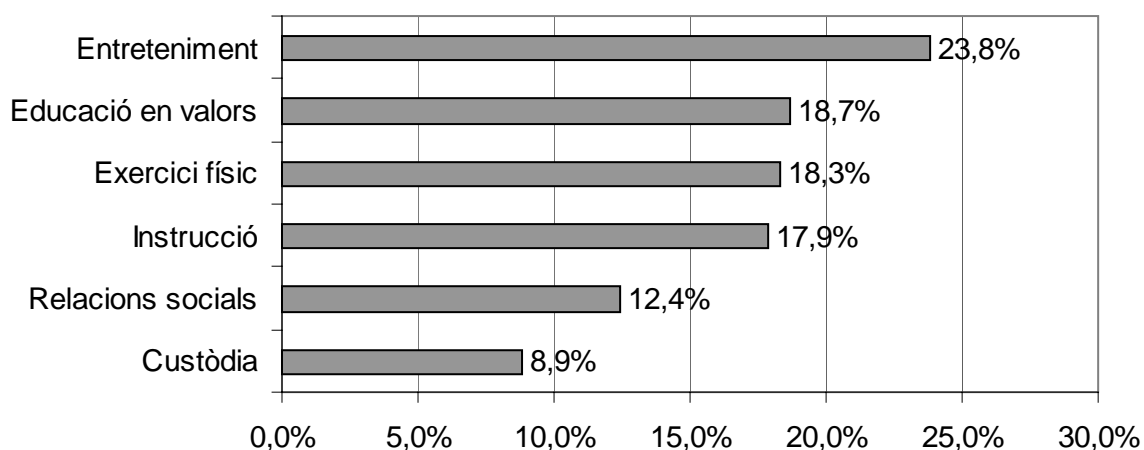
Font: elaboració pròpia.

8. Sobre la concepció de l'educació no formal per part dels progenitors

Idees força

- La concepció que les famílies tenen de l'educació no formal condiciona la participació dels seus fills i filles, així com la qualitat i la quantitat de la demanda d'activitats existent. **La concepció més prevalent fa referència a l'entreteniment**, tot i que el caràcter pròpiament educatiu forma part de les valoracions més freqüents (molt per sobre de la custòdia, que està en darrer terme).
- Respecte a les famílies que no participen a les activitats, les famílies que hi participen valoren més el caràcter lúdic i d'exercici físic de l'oferta, i menys el caràcter instructiu.

Gràfic 3: Aspecte que les famílies més valoren de les activitats

Font: elaboració pròpia.

3. IMPLICACIONS DE LA CONSULTA A LES FAMÍLIES

PER RESPONDRE A LES DEMANDES DE LES FAMÍLIES, QUINES ACTUACIONS S'ESTAN DUENT A TERME?

LÍNIA DE TREBALL 1: LES FAMÍLIES VOLEN CONÈIXER MÉS L'OFERTA EDUCATIVA EN HORARI NO LECTIU

ACTUACIÓ 1: GUIA D'ACTIVITATS I RECURSOS

En què consisteix?

Elaborar una guia d'activitats i recursos adreçada a les famílies, en la que es descriu l'oferta educativa i els equipaments i altres recursos públics existents al territori.

Les guies corresponents al curs 2006-2007 ja han estat editades.

A on?

Districtes de Sants, Gràcia i Nou Barris.

ACTUACIÓ 2: PORTAL D'ACTIVITATS I RECURSOS

En què consisteix?

Dissenyar un portal d'internet amb la informació relativa a l'oferta educativa de cadascun dels territoris, organitzada per diferents criteris (tipologia d'oferta, tipologia d'actor, etc.) i que contribueixi a fer-ne difusió entre les famílies i els propis agents educatius del territori.

A més, aquest portal comptarà amb un banc de recursos *on line*, amb la informació relativa als recursos humans, materials i infraestructurals de cadascun dels agents educatius locals i les condicions per al seu ús i intercanvi (horaris disponibles dels espais i altres recursos materials, cost d'ús, requeriments d'ús, persona de contacte, etc.).

La pàgina web s'està dissenyant actualment, i estarà disponible en els propers mesos des de la web dels Districtes.

A on?

Districtes de Sants, Gràcia i Nou Barris.

LÍNIA DE TREBALL 2: LES FAMÍLIES SOL·LICITEN DINAMITZAR I DIVERSIFICAR L'OFERTA, ESPECIALMENT EN L'ÀMBIT ARTÍSTIC I EN ELS ESPAIS I TEMPS ON AQUESTA ÉS INSUFICIENT, I MILLORAR LA SEVA ACCESSIBILITAT

ACTUACIÓ 3: OBERTURA D'ACTIVITATS

En què consisteix?

Obrir les activitats educatives que es duen a terme als centres escolars (públics o concertats) als infants del barri, no només als alumnes del propi centre, amb la finalitat de facilitar una oferta més propera, variada i de qualitat, tant de continguts com d'horaris, i de millorar l'accessibilitat al major nombre possible de famílies. Més de 35 escoles i AMPA, la major part d'elles, ha obert, com a mínim, una de les activitats que organitzava.

A on?

Districtes de Sants, Gràcia i Nou Barris

ACTUACIÓ 4: SERVEI D'ACOMPANYAMENT

En què consisteix?

Fomentar la creació d'un servei d'acompanyament entre centres escolars i ofertes educatives del barri, per tal de garantir la seguretat dels infants i facilitar que es puguin desplaçar per realitzar activitats educatives en horari no lectiu fora del propi centre.

D'aquesta manera, s'intenta millorar la mobilitat entre centres escolars i equipaments públics, així com l'accés als recursos educatius no formals fora dels propis centres escolars, a les famílies amb dificultats de conciliació dels temps laboral i familiar. A nivell experimental, durant el curs 2006-2007, més de 20 infants de Gràcia Nord utilitzen aquest servei.

A on?

Districte de Gràcia

ACTUACIÓ 5: CÀMERES I ACCIÓ

En què consisteix?

Dinamitzar una cartera d'activitats culturals a 5 centres de secundària de Sants, adreçada a adolescents de 12 a 16 anys. Les activitats (interpretació, periodisme, filmació, etc.) estan relacionades entre elles, amb la finalitat que a final de curs puguin concloure amb la producció d'un magazine de televisió dissenyat i protagonitzat pels propis alumnes participants.

Cada centre organitza una activitat específica, que està oberta als adolescents dels altres centres. El projecte s'ha iniciat el curs 2006-2007, i els centres escolars que participen

són: IES Joan Coromines, IES Lluís Vives, IES Emperador Carles, Escola OSCUS i Escola Sant Medir.

A on?

Districte de Sants

ACTUACIÓ 6: CARTERA D'ACTIVITATS ARTÍSTIQUES ALS CEIPs i IES

En què consisteix?

Organitzar una cartera d'activitats artístiques per a alumnes de Primària i d'ESO, compartides entre centres escolars i obertes als infants del barri. Durant el curs 2006-2007, s'ha contribuït a dinamitzar activitats de percussió, cinema, teatre, dansa, etc. Els centres participants són el CEIP Montseny, l'Escola Mare de Déu del Coll i l'IES Bosch i Gimpera, de Gràcia, el CEIP Mercè Rodoreda, el CEIP Santiago Rusiñol, el CEIP Tibidabo, el CEIP Prosperitat, l'IES Sant Andreu i l'IES Galileu Galilei, de Nou Barris, i el CEIP Francesc Macià i el CEIP Perú, de Sants.

A on?

Districtes de Gràcia i Nou Barris

ACTUACIÓ 7: ACTIVITATS DE LLEURE FAMILIAR

En què consisteix?

Organitzar activitats lúdiques adreçades als infants i les seves famílies, amb la finalitat de fomentar l'ús compartit i familiar del temps de lleure. Aquestes activitats es duran a terme a partir de desembre de 2006 als centres escolars públics i concertats de Sants, i estaran obertes al barri. Es preveu que cada dissabte el barri tingui com a mínim una activitat adreçada a les famílies, que se celebrarà de forma rotativa en cadascun dels centres participants.

A on?

Districte de Sants

ACTUACIÓ 8: FESTIVALS INTERESCOLARS DE PRIMAVERA

En què consisteix?

Organitzar un festival intercentres, amb tallers artístics i activitats lúdiques familiars, i amb exhibicions d'activitats escolars i extraescolars que s'hagin fet durant tot el curs a cadascuna de les escoles (dansa, fotografia, etc.). Aquesta experiència es desenvoluparà els dissabtes, entre els mesos d'abril i juny de 2007.

A on?

Districte de Gràcia

LÍNIA DE TREBALL 3: LES FAMÍLIES DEMANEN MILLORAR L'ACCÉS I OPTIMITZAR L'ÚS DELS EQUIPAMENTS PÚBLICS DEL TERRITORI

ACTUACIÓ 9: OBRIM L'ESCOLA

En què consisteix?

Promoure l'accés lliure per part d'infants, adolescents i famílies a determinades instal·lacions escolars, en horari no lectiu (tardes i caps de setmana), sota la supervisió d'un professional responsable, amb la finalitat de millorar l'ús social dels equipaments públics i facilitar espais de relació als infants, els adolescents i les seves famílies.

A través del projecte, s'obren les instal·lacions dels següents centres públics:

- A Sants: CEIP Barrufet, IES Joan Coromines i CEIP/IES Lluís Vives.
- A Gràcia: CEIP Baldiri i Rexac.
- A Nou Barris: IES Sant Andreu, CEIP Mercè Rodoreda i CEIP Santiago Rusiñol.

A on?

Districtes de Sants, Gràcia i Nou Barris

ACTUACIÓ 10: BENVINGUTS AL CIRC

En què consisteix?

Dinamitzar els equipaments escolars de Penitents durant els caps de setmana amb activitats vinculades amb el món del circ (pilotes de malabars, plats xinesos, etc.).

L'experiència s'ha dut a terme els dissabtes dels mesos d'abril, maig i juny de 2006, rotativament en cadascun dels següents centres: el CEIP Josep Maria Segarra, l'Escola Gravi i el CEIP Pare Poveda, de Gràcia.

Les activitats de circ rotaven pels diferents patis de les escoles participants, i estaven obertes als propis infants dels centres, així com del barri en general.

A on?

Districte de Gràcia (barri de Penitents)

LÍNIA DE TREBALL 4: LES FAMÍLIES DEMANEN UN MAJOR SUPORT PER A LES AMPA I ELS AGENTS QUE ORGANITZEN ACTIVITATS

ACTUACIÓ 11: COORDINADORA D'AMPAs I ALTRES AGENTS EDUCATIUS DEL TERRITORI

En què consisteix?

Promoure la creació de plataformes de coordinació entre agents als barris de referència, amb el suport d'un coordinador/a que en dinamitzi la seva activitat.

Les coordinadores estan integrades pels diversos agents educatius del barri de referència (AMPAs, centres escolars, entitats de lleure, etc.), amb la finalitat de facilitar el treball conjunt entre aquests i promoure l'optimització dels seus recursos.

A on?

Districtes de Sants, Gràcia i Nou Barris.

ACTUACIÓ 12: COORDINADOR/A DE L'ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ NO FORMAL

En què consisteix?

Promoure la creació de la figura del Coordinador/a de l'àmbit de l'educació no formal, que s'ocupi de dinamitzar aquest àmbit educatiu en els territoris de referència, en col·laboració amb els propis agents implicats.

El Coordinador/a de l'àmbit de l'educació no formal, en el marc del projecte *Temps de barri, temps educatiu compartit*, compta amb les següents atribucions professionals: actualització dels sistemes d'informació, dinamització de les coordinadores d'agents educatius, impuls, promoció i seguiment de projectes compartits entre agents educatius, seguiment dels projectes *Obrim l'escola* i de l'obertura d'activitats, construcció d'itineraris educatius en l'àmbit de l'educació no formal, generació de xarxa en el sector i intensificació de les relacions entre agents, recull de demandes formulades pels diversos agents d'educació no formal i formulació de propostes d'actuació, representació del sector en els espais d'interlocució institucional (plans comunitaris, plans d'entorn, etc.), etc.

A on?

Districtes de Sants, Gràcia i Nou Barris.